

Fortroligt

KØBENHAVNS SØDEFENSION.

Foredrag holdt i Sølejtnants-Selskabet den 13^e April 1926.

af

Kommandør Dornonville de la Cour.

Med Marineministeriets Tilladelse og med Bemyndigelse fra Defensionschefen, skal jeg tillade mig at bringe nogle Oplysninger om det Led af vort Forsvar, som benævnes "Københavns Sødefension".

Da Foredraget indeholder Meddelelser om Søbefæstningens Armering, Kanonerens Maksimumsrækning, Minespærringernes Beliggenhed o.s.v. er Foredraget at betragte som fortroligt.

For de ældre Medlemmer af Selskabet, som maaske har gjort Tjeneste ved Defensionen, eller som har deltaget i de Defensionsøvelser, der tidligere fandt Sted, vil mit Foredrag ikke indeholde stort nyt, men jeg tror, at der er ikke saa faa af de yngre Søofficerer, for hvem den Institution, - som tidligere benævntes "Den flydende Defension paa Københavns Red" og hvis officielle Navn nu er "Københavns Sødefension", for hvem denne Institution staar i et noget gædefuldt Skær.

Det er derfor nærmest for at raade Bod paa denne manglende Kendskab hos den yngre Generation af Søofficerer, til de eksisterende Forsvarsmidler for København overfor et Angreb fra Søsiden, at jeg har efterkommet den ærede Formands Opfordring til at give en kort kedgejorte for "Københavns Sødefension."

"Københavns Sødefension", - som man vel ligesaa godt, - for at bruge et godt dansk Ord, - kunde kalde "Københavns Søforsvar" omfatter:

- 1) Københavns Søbefæstning.
- 2) Minespærringerne i Farvandet ved København.
- 3) Det Sødefensionen tildelte Flaademateriel.

Jeg skal begynde med at give en kort Oversigt over Søbefæstningen og dens Udvikling, da den danner Rygraden i Køben-

havns Søforvar.

Den første Begyndelse til Københavns Søbefæstning skete i Aaret 1713, da der etableredes 2 Batterier, "Trekroner" og "Prævestenen", ved at sætte nogle faa Linieskibe paa Grund, nogle hundrede Meter fra Kladsen for de senere Søforter af samme Navn.

Efterhaanden raadnede disse Skibe op, og Batterierne elsjffedes, - "Trekroner" i 1731, "Prævestenen" i 1767, idet dette Batteri isvrigt kun havde haft Besætning indtil 1744.

Jeg skal isvrigt ikke trætte de Herrer med en detaljeret Beskrivelse af Gangen i Søbefæstningens Udvikling op til vore Dage, idet en saadan Beskrivelse, som interessant den end kan vare, kun har historisk, men ingen aktual Interesses.

Jeg skal derfor indskrænke mig til at anføre nogle Hovedtræk.

I 1777 nedsattes en "Defensionskommission", (som forsvrigt først oplystes i 1865) med den Opgave at fremsætte Forslag til Københavns Søbefæstning. Denne Kommission fremskom i Tidernes Løb med en Række Forslag, som vel blev approberede, men af hvilke kun en mindre Del kom til Udførelse.

Ved Englandernes Angreb paa København d. 2^e April 1801 eksisterede af Søforter kun "Trekroner", der var blevet paabegyndt som et fast Fort, paa det nuværende Forts Plads, i 1767, men som i 1801 endnu langt fra var færdigt. Der foreskaffedes kun en Opfyldning med et Trøbrystværn, ca. 10' højt, bag hvilket var opstillet 66 stk. 24~~6~~-dige Kanoner.

I Land fandtes Citadellet "Frederiksbavn", Batterierne "Sixtus" og "Quintus" og "Strickers Batteri" paa Anager. "Lynetfortet" der var paabegyndt i 1767, var endnu ikke anæret.

I 1802 paabegyndtes Opførelsen af et Stenglacie omkring "Trekroner", men først i 1827 var det murede Brystværn færdigt. I 1829-36 ommaeredes Fortet, og forstærkedes yderligere i 1864.

I 1802 etableredes atter et Prævestensfort ved Grundætning af 3 Glemskibe, dette Fort elsjffedes atter i 1826, men genopstod i 1848, atter ved Grundætning af 3 udrangerede Linieskibe.

1848 ombygges Lynettefortet og udvides i 1863. I 1859 påbegyndtes Opførelsen af et fast Krævestenafort i Stedet for det af grundsatte Skibe improviserede; dette Fort var færdigt i 1864. I 1861 påbegyndtes endvidere Bygningen af Hallenfortet, imellem Krævestenen og Trekroner. Dette Fort var fuldført i 1864. Samtidig anlagdes et Jøndværk, Kalkorønderifortet, ved Kalkorønderihavnen, og det gamle Strickers Batteri på Anager udvidedes og forstærkedes.

Som jeg tidligere har nævnt, end den i 1777 nedsatte Defensionskommission til 1805, men ved Siden af den og efter dens Ophævelse arbejdede andre Kommissioner på Planen ^{over} om Besættningen. Det er et ikke uanseligt Antal Projekter, Besættningen vedrørende, der efterhaanden saa dagens Lys, og selv om de fleste af dem blev helt udførte, udvidedes Besættningen dog stadig.

I Aarene 1886-87 anlagtes Rastrup Batteri og Charlottenlund Fort, i 1890-94 byggedes Middelgrundefortet; i 1904 ved den russiske-japanske Krigs Udbrud anlagdes det såkaldte Barrakke-batteri på Saltholms NV-Spids, ligesom de såkaldte Kødsenske-Skanser, - som de kaldtes efter den daværende Krigsminister General Kødsen - anlagdes på dens Midte.

Ved Forvarsloven af 1909 vedtoges en ret betydelig Udvidelse af Besættningen. I Henhold til denne Lov skulde følgende Befæstningsanlæg udføres: Saltholm-Flak-Fort, -eller Flak-Fortet som det officielt benævnes; Taarbakfort, der afsluttede Landbefæstningens Nordfront ud mod Sundet; Hvidere-Batteriet; Saltholm Batteriet, midt på Saltholms Vestside, der afsluttede de Kødsenske-Skanser; Dragerfort, Kongelundsbatteri, og Avedøre batteri, der afsluttede Landbefæstningens Vestfront, ud mod Koge-Bugt. Dertil kom Kystbefæstningsanlægene udenfor København, der ikke hører ind under Københavns Besættning, nemlig Køgsø-Batteri, på et af de til Landsætning af Tropper bedste egnede Steder i den Nørlige Del af Koge-Bugt; Borgsted Batteri, indenfor indløbet til Grønsund, Mønsøfortet og Lynø Batteri ved Isefjordens Indløb.

Bygningen af disse Forter og Batterier påbegyndtes i 1909-10, men de var kun delvis færdige ved Verdenskrigens Udbrud. De blev imidlertid alle strakte belagte i August 1914, og Arbejdet saa meget fremskyndet, at de alle fuldførtes i Løbet af 1915 og 1916.

Ved de ved Forsvarslovene af 1922 foretagne Reduktioner, bestemtes det, at en Del af Søbefæstningsanlægene skulde nedlægges. Det var nærmest den indre Fortsrække, som man mente at kunne undvære. Følgende Anlæg er i Henhold til denne Lov nedlagte:

Hvidgrebatteriet, Hellemsfortet, Krøvestensfortet, Kastrupfort og Avedørebatteri.

I Følge Loven skulde Trekroner og Lynetten, der jo begge hører til den indre Fortsrække, bevares, - det første som Projektarstation med tilhørende Skyts og Depot, det andet som Kommandestation for Defensionschefen med det i den Anledning nødvendige Forsvar, hvilket i Realiteten vil sige, at begge disse Forter er bevarede i deres oprindelige Skikkelse.

Københavns Søbefæstning bestaar derfor nu, af følgende Forter og Batterier, tegn: Nord fra:

Lysbilled 1. Taarbæk Fort, Charlottenlund Fort, Middelgrundsfort, Flakfort, Trekroner, Lynetten, Batakbatteriet paa Saltholm, Saltholmbatteri, Drager Fort og Kongelunds-batteri.

De ^{til} nedlagte bestemte Forter er nedlagte og dearmerede, Arealerne delvis afhændede. Hvad der med Fordel har kunnet anvendes af det dervedværende Materiel, - Kanoner, Projektører, Dynamoer o.s.v. - er anvendt til Forstærkning af de tilbageværende Forter, Resten er solgt eller indgaaet i Hærens tekniske Korps Depot.

Jeg skal nu overgaa til en kort beskrivelse af de enkelte Forters og Batteriers Armering.

Lysbilled 2. Taarbækfort er beliggende i Dyrehavens østlige Ud-kant, ca. 600m N. for Taarbæk havn, ca. 300m fra Kysten.

Fortet er armert med:

4 Stk. 290m Jærnhaubitser, hvis Maximumrækkevidde er 10300m, d.v.s. Nord paa op til ud for Kungsted, og hvis Skudhastighed er 1 Skud hvert andet Minut. Disse Haubitser er anbragte i sæbent Batteri.

Endvidere: 2 Stk. 120mm Stasahaubitser med Rækkevidde 8400m, anbragte i Forsvindingsstaerne og med en Skudhastighed af 4 Skud pr. Minut.

Da man fra selve Fortet ikke kan se ud over Farvandet, ledes ilden fra et højt Udkigstaarn.

Lysbille 3.

Charlottenlund Fort er beliggende ved Kysten ud for

Charlottenlund Slot.

Fortet er armeret med:

12 stk. 29cm Jærnhaubitser, Maksimumsrækkevidde og Skudhastighed som de samme Haubitser paa Taarbækfortet, altsaa 10300m og 1 Skud hvert andet Minut. Disse Haubitser er opstillede i åbent Batteri, men selvfølgelig, ligesom Taarbækfortets Haubitser baa et Brystværn af Beton med et bredt Jordglacis foran.

Endvidere: 4 Stk. 12cm Patronkanoner L/45, med en Maksimumsrækkevidde af 9500m og en Skudhastighed af 4 Skud pr Minut. Disse Kanoner er dækkede af lette Skjelde, som yder beskyttelse mod Dyrængstykker.

Fortet har 3 stk. 15cm Projektiler, 1 paneret Kommandostation og 2 panerede Afstandsmålerstationer.

Lysbille 4.

Middelgrundfortet er armeret med:

5 stk. 30,5 cm K. L/40 M/93. Dette Skyts kan bære hele Horisonten rundt; dog er Antallet af bærende Kanoner forskelligt i de forskellige Sektorer. Maksimumsantallet af bærende Kanoner, 3, 4 og 5 ligger i Sektoren fra NV t N, gennem Nord og Øst til SØ. Maksimumsrækkevidden er 21300m, men Skudhastigheden er kun 1 Skud hvert 5' Minut. Dette vil sige, at Kanonerne Nord paa rækker op til St. Ibs Byr paa Hveen, Syd paa ned til noget Syd for Drogdane Vyrækis.

Kanonerne staar i åbent Batteri, men dækkede af lette Skjelde.

Endvidere: 12 Stk. 17cm K. L/40 M/95. Dette Skyts kan bære fra NVV gennem Nord, Øst og Syd til Vest med Maksimumsantal af bærende Kanoner mellem NVV og Øst, hvor 6-8 Kanoner kan bære. Maksimumsrækkevidden er 14400m og Skudhastigheden er 1 Skud hvert andet Minut. Kanonerne staar i åbent Batteri, dækkede af lette Skjelde.

Endvidere 1 Stk. 12cm K. L/40 M/93. Maksimumsrækkevidde 9500m, Skudhastighed 4 Skud pr. Minut.

Kanonerne staar i åbent Batteri, dækkede af lette Skjelde.

6.
Endvidere: 5 Stk. 75mm P.K. hvoraf 2 er Luftmaale-Kano-
ner.

Fortet har 2 Stk. 150cm Projektører og 5 Stk. 90cm Pro-
jektører samt 3 pansrede Kommandostationer.

Ysbilled 5.

Flakfortet er armeret med:

4 Stk. 29cm Jærnhaubitser af samme Art som de paa Taarbæk-
og Charlottenlundefortene. De kan bære hele Horisonten rundt, und-
tagen i en Sektor paa 40° omkring Vest. Haubitserne staar i åbent
Batteri.

Endvidere: 6 Stk. 21cm G.A. L/51. Disse Kanoners Hoved-
skudretning er vellem V i N og 60°, idet alle 6 Kanoner kan bære i
denne Sektor; endvidere kan 2 Kanoner bære mellem 60° og 90°. Mak-
simumsrækningen er 18700m og Skudhastigheden 2 Skud pr. Minut.
Disse Kanoner staar i åbent Batteri, med dække af ret svare Skje-
de, hvis Frontside er 250mm Staal.

Endvidere: 4 Stk. 120mm Patronkanoner L/45 med Maksimums-
rækning 9800m og 4 Stk. 75mm P.K. hvoraf 2 Luftmaalekanoner.

Fortet har 4 Stk. 150cm Projektører og 1 90cm Projektør.
2 pansrede Afstandsbekendelsesstationer.

Ysbilled 6.

Trekroner er armeret med:

2 Stk: 24cm Kanoner L/40 R/89 som kan bære imellem NØO
s. 65°. De staar i åbent Batteri, dog dækket af lette Skjole.
Maksimumsrækkevidden er 13450m og Skudhastigheden 1 Skud hvert
4 Minut.

Endvidere: 6 Stk. 17cm Kanoner L/40 R/89 med skudretning
mellem Nord og 60°. Maksimumsrækning 12700m. Skudhastighed 1 Skud
hvert 2' Minut. Kanonerne er dækkede af ^{let} Skjole.

Endvidere: 7 Stk. 15cm Kanoner L/30 R/85. Maksimumsrække-
vidde 6500m, Skudhastighed 1 skud hvert 2' Minut.

Endvidere: 2 Stk. 75mm Luftmaalekanoner.

Fortet har 3 Stk. 90cm Projektører.

Ysbilled 7.

Lynetten er armeret med:

4 Stk. 15cm K. L/30 R/85, samme Kanon som Trekronere 15cm

Endvidere; 2 Stk. 75mm Luftmaalakanoner.

Fortet har 1 Stk. 90cm Projektør.

Barrakbatteriet er et lille åbent Jørdværk, paa Salt-
holms NV. Fynt.

Batteriet er armeret med:

2 Stk. 75mm L/28 F.K./84.

Batteriet har 2 Stk. 90cm Projektører.

Saltholmbatteriet er et lukket Værk midt paa dens Vestside.

Batteriet er armeret med:

2 Stk 75mm L/50.

Batteriet har 2 90cm Projektører.

Lysbilled 8.

Dragerfortet er armeret med:

4 Stk. 35,5cm Kanoner L/30 M/82, bag lette Skjelde.

Kanonerne kan bære fra Øst gennem Syd til SV i s. Maksimumsrække-
vidden er 10000 m og Skudhastigheden 1 Skud hvert 4' Minut.

Endvidere: 4 Stk. 17cm S.K. L/40 M/89, bag lette Skjelde.

Kanonerne kan bære fra OSO gennem Syd til VSV. Maksimumsrækkevidden
er 12700m og Skudhastigheden er 1 Skud hvert 3' Minut.

Endvidere: 6 Stk. 120mm F.K. L/45, bag lette Skjelde,

til beskyttelse af den udenfor Dragerfortet beliggende sydlige A-Spær-
ring og derfor med Skudfelt imellem N t V og SO t O. Skudhastighed
4 Skud pr. Minut.

Endvidere: 3 Stk. 75mm F.K. hvoraf 1 Luftmaalakanon.

Fortet er forsynet med 3 150cm Projektører og pansret
Kommandostation.

Lysbilled 9.

Kongelundsbatteriet er beliggende paa den østlige Fynt
af Aaager, Syd for Kongelunden.

Batteriet er armeret med:

4 Stk. 28cm Staalhaubitser, der kan skyde fra O t NØ
gennem Syd og Vest til NVV. Haubitserne staar i åbent Batteri.
Maksimumsrækkevidden er 10400m og Skudhastigheden 1 Skud hvert
2' Minut.

Fortet er forsynet med 2 Stk. 150cm Projektører.

Endskønt Mosedes Batteri ikke hører med til Københavns Kæbefæstning, og derfor ikke er underlagt Københavns Sødefension, skal jeg dog, da Batteriet ligger indenfor Københavns Rayon, tage det med her.

Batteriet ligger i den Nørlige Del af Køgebugt, paa samme Breddeparalel som Kongelundsobatteri; Afstand herfra 19000m.

Batteriet er armeret med:

4 Stk. 75mm P.K. heraf 2 Luftmaalskanoner.

Endvidere: 6 Stk. 120mm Staalhaubitser.

Batteriet er forsynet med 4 Stk. 90mm Projektorer.

Jeg kunde selvfølgelig gaa langt mere i Detailler m.H.t. Forternes Konstruktion, men dette vilde føre for langt for i Aftens Foredrag.

Som en Totalsum skal jeg nævne, at Kystbefæstningen, inklusive Mosede Batteri, rædder over:

- 4 Stk. 35,5 cm Kanon.
- 5 " 30,5 " "
- 2 " 24 " "
- 6 " 21 " "
- 22 " 17 " "
- 11 " 16 " "
- 18 " 12 " "
- 24 " 75 mm " (heraf 11 Luftmaalskanoner)
- 20 " 19 cm Haubitser
- 4 " 28,5 " "
- 8 " 12 " "

Ialt 124 Stk. Skyts af 75mm Kaliber og derover.

Den mindre væsentligt har jeg ikke anført et ret betydeligt Antal Kanoner af 47mm og 37mm Kaliber, samt nekylgeværer. Jeg skal dog nævne, at der ialt forefindes 12 Stk. 47mm Luftmaalskanoner.

Nvad Ammunitionen angaar, da skal jeg nævne, at der, foruden Fulprojektiler, Krudtgranater og Granatkardatsker, findes følgende mere moderne Projektilsorter til det svære Skyts:

Til 29cm Haubitser: 2000 Halvpanserbrisantgranater, eller

9
c. 130 pr. Piece.

Til 26,5cm Haubitser (Kongelunds-batteri) 612 Halvpanser-Brisantgranater, eller 153 pr. Piece.

Til 35,5cm Kanoner (Dragersfort) 270 Halvpanser-Brisantgranater, eller 67 pr. Piece.

Til 30,5cm Kanoner (Middelgrundsfort) 372 Halvpanser-Brisantgranater, eller 79 pr. Piece.

Til 21cm Kanoner (Flakfort) 905 Lønsøer-Brisantgranater, eller 151 pr. Piece.

Til 17cm paa Middelgr. (men ikke paa Dragersfort) 596 Halvpanser-Brisantgranater, eller 50 pr. Piece.

Til det 12cm Skyts findes af moderne projektilsorter ialt 5200 Brisantgranater, og til det 75mm ialt 3500 Brisantgranater.

Jeg skal, efter denne Overvegt ^{over} ~~en~~ selve Besættningen, gaa over til Besættningens 2' Led, - Minespærringerne.

Inden den Udvielse af Besættningen, der fandt Sted ved Forsvarsloven af 1909, og som ja navnlig medførte en Fremskydelse af Forsvaret mod Syd, havde man tænkt sig Minespærringerne udlagt, dels Nord paa, i en Afstand af ca. 8000m fra Middelgrundsfortet, dels Syd paa, som 2 Spærringer, en indre i Hollenderdybet og en ydre lige Nord for Nordre Bæse.

Det var Hensigten med disse Spærringer, dels, at søge at holde en fjendtlig Flaade udenfor Bombardements-Afstand af København, - hvad de isvrigt, gely med det daværende Flaadeskyts ringere Rækkevidde ikke kunde gøre, - dels, og navnlig, at forhindre at en fjendtlig Flaade skulde kunne engagere de da eksisterende Forter paa Nærkamp-Afstand.

Disse Spærringer lag imidlertid saa langt fra Forterne, at Bevogtningen af disse, - om Natten og om Dagen i usigtbart Vejr, - ikke kunde besørge af Forterne, men maatte overføres til Besættningens Skibsmateriel, og da dette hverken var talrigt eller kraftigt, kunde denne Bevogtning ikke blive effektiv.

Efter Udvikelsen af Københavns Søbefæstning i 1909, traf man da en anden Ordning, idet de Nordre Sperringer blev trukket ind til en Afstand af 2000-3000m fra Middelgrundsfort- Flakfortets Projektører, - en Afstand, hvorfra Sperringerne skulde kunne beherskes af disse Forters Lid; Hollenderdybe- og Drogdenperringerne opgaves, og erstattedes med en Sperring i Drogden lidt Nord for Dragør Fort, ligesom der planlagtes femstudske sporadiske Sperringer, - de saakaldte Bombardements-Sperringer, - navnlig i Sundet Nord for den faeste Sperring, samt i Plintarønden og i Kogebugt.

Under Sikringsperioden 1914-19 udlagdes den faeste nordre Sperring, - den saakaldte Nordre A-Sperring, der altsaa laa mellem 2000 og 3000m fra Middelgrunds- og Flakfortet. Endvidere udlagdes Bombardements-Sperringerne i Kogebugt; men ikke den Søndre A-Sperring udfør Dragør Fort. Derimod udlagdes i 1916 en Sperring i Drogden Syd for Nordre A-Sperring, (den saakaldte D-Sperring) nærmest for at forhindre krigsførende Magters Undervandsvaabens Passage i dette lukkede Farvand.

Efter Verdenskrigen er der truffet nye Bestemmelser for Beliggenheden af Mineperringerne ved København. Saaledes som Sperringerne var projekterede, kunde de ^{alligevel} ikke være søfarter mod engagement i en Hærkamp, ~~da~~ med den moderne udvikling af Artilleriet er en Hærkamp i vore Dage, hvad man blot for 20 Aar siden vilde kalde en Fjærnkamp. Men ikke mindst har Hensynet til vore egne Kartsjeres Bevægelsesfrihed gjort sig gældende, og navnlig til det i de sidste 20 Aar saa stærkt udviklede Undervandsvaaben. Dette Vaaben vil jo sikkert komme til at spille en stor Rolle, hvor det gælder om at gøre Tilværelsen ubehagelig for en fjendtlig Flaade, der vil engagere vor Søbefæstning eller foretage en Bombardements-Demonstration overfor Hovedstaden.

Med dette Hensyn for Øje har man trukket de permanente Sperringer endnu længere ind, saaledes at

Lysbilled 1

1) Nordre A-Sperring nu er beliggende, i 2 Dele, en Vestre imellem Middelgrundsfort og Støben, med et Gennemsejlingsløb ind til Kronølsbet, og en Østre mellem Middelgrundsfort og Flakfort, begge fuldstændig beherskede af disse Forter og af Charlottenlundsfort, samt Trekroners Kanoner, og

2) En Søndre A-Spærring mellem Dragør og Grundene paa NV-siden af Saltholm, behersket af Dragørørts og Saltholms Sætte-ries Kanoner.

Disse Spærringer har nærmest karakter af Neutralitets-Forsanstaltninger; deres Formaal er hovedsagelig at forhindre, at Drogden under Krig ^{mellem} med fremmede ~~egter~~ benyttes til Gennemsejlingsfarvand, og de bidrager herved til at fjerne Krigsoperationerne fra Københavns Nærhed.

Til disse Minespærringer anvendes Kabelminer.

Yderligere er der til Defensionschefens Raadighed stillet 240 selvvirkende Miner til Udlægning som Operadiske Spærringer i de Farvandsafsnit, hvorfra København kan trues af Bombardement.

Med den Situation, der for Øjeblikket foreligger, er disse Miner fortrinsvis tænkt anvendte i Køge Bugt.

Jeg skal endelig gaa over til at omtale det tredje i Sødefensionen, - det Defensionen tildelte Flaademateriel.

Det er klart, at jo svagere Søbefæstningen har været, desto større maatte den Indsats være, som Flaaden maatte yde i Hovedstadens Forsvar.

En Hovedstad, beliggende ved Bøen, og som tilmed er Flaadens eneste Station og Basis, er altid et yordifuldt Angrebsobjekt. Saalænge der overhovedet ikke eksisterede nogen Søbefæstning, var Flaaden Hovedstadens eneste Værn mod Angreb fra Søiden.

Fra det Tidspunkt, da der etableredes et fast Søforsvar, har dette, naar krav derom stilledes, været suppleret med et flydende Forsvar, den saakaldte Defensionseskadre.

Denne var oprindelig ikke nogen permanent Institution, men etableredes kun i Krigetid og sammensattes som Regel af ældre Materiel, der ikke egnede sig til de søgende Eskadrers Kamp i aaben Sø.

Ved Englændernes Angreb paa København i 1801 ^{sk}suppleredes Københavns fæste Søforsvar, som vi ved, af en Defensionseskadre, bestaaende af 7 Blokskibe og 11 mindre Fartsjer.

I 1807, da Englænderne kom igen, stattedes de da eksiste-

rende Batterier, "Trekroner" og "Ervesten" af 2-3-4-skibe og 4 mindre Flaadebatterier, og belært af Erfaringerne fra 1801 foretog Englenderne intet Angreb Det fra.

Under de sønderjyske Krige 1848-50 og 1864 truedes København ikke fra Søside, da vor Flaade var Herre i Farvandet.

Ved kgl. Resolution af 19/4 1890 etableredes som permanent Institution "Den flydende Defension paa Københavns Red" under en Søofficers Kommando; fra dette Tidspunkt og indtil 1901 foregaar Sekadrevøvelserne hvert 3' Aar som Defensionseskadrevøvelser, hvor det til Københavns Forsvar bestemte Flaademateriel afholdt Øvelser i Forbindelse med Københavns Søbefæstning. Defensionseskadren bestod gennemsnitlig af 2 Defensionskibe (ældre Panzerskibe), 3-5 Kanonbaade og 13-16 Torpedo- eller Patrouillebaade. Øvelsesperioden var ca. 7 Uger.

Efter 1901 slappedes Interessen for Defensionsøvelserne noget, samtidig med at der lagdes større Vægt paa Farvandseskadrens Øvelser. Dog afholdtes der Defensionsøvelser, om end i mindre Maalestok i Aarene 1903, 1905, 1907, 1909, 1912 og 1913.

Under Sikringsperioden 1914-19 var der tildelt "Den flydende Defension" et Flaademateriel, afpasset efter den Neutralitetsvagts-Tjeneste, der kom til at paahvile Defensionen.

I det hele og store udgjordes Defensionseskadren under Sikringsperioden af 4 Kanonbaade eller Inspektionsskibe, ca. 20 Torpedofartsjer, og en Del Hjelpefartsjer, saasom Lodsdepotskibe, Bugserbaade, Minesøgningsfartsjer o.s.v.

Flaadens egentlige Kampmateriel var jo samlet i to Farvandseskadrer, hvoraf 1 Eskadre var stationeret i Sundet og i givet Tilfælde kunde stilles til Defensionens Rådighed.

Hvilket Flaademateriel, der nu, under en eventuel Mobilisering eller Etablering af Sikringsstyrken vil tilgaa Defensionen, er ikke fastsat i Mobiliseringsbestemmelserne, men vil blive afpasset efter Situationens Krav.

Efter de Overvejelser, der har fundet Sted i Marinestaben om den hensigtsmæssigste Placering af Flaaden under en eventuel kritisk Situation, - Overvejelser, der jo er blevet meddelt Selskabets Medlemmer i indeværende Forsamlingsaar, - vil Størstedelen af Flaadens Kampmateriel blive koncentreret i Smaalandsfarvandet, og

kun et Par Grupper af de mindre Torpedobåde, 1 a 2 Grupper ældre Undervandsbåde, nogle Minekroner og noget Flyvermateriel vil blive tildelt Defensionen til Supplerings af Københavns faste Besættelse.

Dette er en naturlig Følge af den Situation, ⁷angtfordeling, der er opstået efter Verdenskrigen, og hvor Hovedvægten for Forsvarets Vedkommende må lægges paa at søge at bevare Herredømmet i vore Søsejlingsfarvande, medens Faren for et pludseligt og voldsomt Angreb paa København fra Øsiden er rykket fjernere.

Med Hensyn til Kommandoforholdene ved Defensionen og Besættelsesforholdene paa Søbefæstningen, da her Forholdet været det, at saalænge Forterne bestod af grundstille Blokklibe, havde de Marinebesættning, suppleret med Soldaterøger; de kommanderedes af Søofficerer og sørtterede under Marinen.

Efterhaanden som de faste Søforter opførtes, udgjordes Besættningen af Soldater, - paa Trekroner var der saaledes under Slaget paa Rheden kun Solauter, - men Forterne sørtterede stadig under Marinen, og Chefen for Defensionen var altid en Søofficer.

Fra Aaret 1802-1866 erstattede "Trekroner" det tidligere Vagtskib paa Københavns Rhed, med hel eller delvis Besættning af Flaaden og med en Søofficer som Chef.

I 1866 afleveredes "Trekroner" og "Lynetten" af Marinen til det kgl. Artilleri, og siden da har ingen af Forterne haft Besættning af Flaaden.

Fra 1866 til 1890 har Marinen, saa vidt det er mig bekendt, intet haft med Søbefæstningen at gøre, men de, "Den flydende Defension paa Københavns Rhed" som tidligere omtalt, oprettedes ved kgl. Resolution af 19/4 1890, bestemtes det, at:

"Denne Institution underlægges en Officer af Flaaden, der i Krigstid skal have Kommandoen over den og i Fredstid have Indsæende med alt den vedrørende, samt efter Omstændighederne fremkomme med Forslag til dens tidsvarende Udvikling."

Efter Forsvarsordningen af 1909 bestemtes det, ved kgl. Resolution af 17/8 1911, at:

14.
"Chefen for den flydende Defension paa Københavns Rhed
overtager Ledelsen af det samlede Forsvar af København mod Søiden
og underlægges herved den Højstbefalende i København.

Chefen for den flydende Defension leder Øvelserne paa
Københavns Rhed mellem begge Værn og forhandler med 1' Generalkom-
mando om Søbefæstningens Deltagelse."

Efter denne Ordning var Defensionschefen altsaa underlagt
den Højstbefalende eller Kommandanten i Fæstningen København; han
var slet og ret Frontkommandør paa Søfronten, ligesom der var Land-
officerer, der var Frontkommandører paa Fæstningens forskellige
Landfronter.

Ved Forsvarsordningen af 1922 udvidedes Defensionschefens
Myndighed.

Ved kgl. Anordning af 16' Aug. 1923 er truffet følgende
Bestemmelse:

"Chefen for Københavns Sø-Defension har den samlede Ledel-
se af Københavns Forsvar paa Søen, og Københavns Søbefæstning er i
dette Henseende underlagt ham.

Planlæggelsen af Søbefæstningens Anvendelse, samt Plan-
lægningen og Ledelsen af større Øvelser med Hensyn paa nævnte For-
svar paa viler ligeledes ham, og i alt, hvad der vedrører disse
Forhold, har han Kommandomyndighed over Søbefæstningen.

Angaaende Tidspunktet for Afholdelse af de større Øvelser,
samt om alle Forhold, der berører Kystartilleriets tjenstlige Stil-
ling under Generalkommandoen, forhandler han med denne.

Defensionschefen har til enhver Tid Adgang til Søbefæst-
ningen og til at overvære Øvelser, Prøver, Forsøg m.m., der afholdes
ved den.

For Søbefæstningens Vedkommende er Defensionschefen med
Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa Søen underlagt
Fladens Ledelse, og med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsva-
ret paa og indenfor Kysten underlagt Hærens Ledelse.

Naar Forholdene ifølge Hærlædens Skøn i første Række
kræver Søbefæstningens Kampmidler brugte til Anvendelse paa eller
indenfor Kysten, kan hertil sigtende Ordre gives direkte fra Hærens
Ledelse til Defensionschefen efter de Bestemmelser, som herom er

truffet mellem Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen.

Med Hensyn til Flaademateriellet og dets Anvendelse er Defensionschefen udelukkende underlagt Flaadens Ledelse."

Som det vil ses af disse Bestemmelser, er Defensionschefen ikke længere en almindelig Frontkommandør under Fæstningskommandanten, men den, der, under Flaadefledelsen, har kommandoen over og Ledelsen af alt Forsvaret af København fra Søsiden; kun hver Søbefæstningens Forter kan komme i Aktion i Forsvaret paa eller indenfor Kysten, - altsaa i Land - kan Hærens Ledelse gribe ind og meddele Defensionschefen direkte Ordre for den ham stadig underlagte Kystbefæstning, men kun for denne. - Over Defensionseskadren, som efter den tidligere Ordning var underlagt den Højstbefalende i Fæstningen København, kan der efter den nuværende Ordning under in-gensomhelst Omstændigheder disponeres af Hærledelsen.

Defensionschefen holder sig, i Henhold til disse Bestemmelser, à jour med alt, hvad der har Betydning for Søbefæstningens Udvikling. Han overvårer alle større Skydninger og kan tage initiativet i alt, hvad der kan fremme Uddannelsen.

Defensionsøvelser, mellem Søbefæstningen og de udrustede Flaadedele har ikke fundet Sted siden Sikringsperioden, ja egentlig talt ikke siden 1913, thi under Verdenskrigen var der ikke Lejlighed til at afholde saadanne Øvelser i egentlig Forstand.

Der var planlagt en 2-Dages Defensionsøvelse med Øvelseseskadren i 1925, og der var stillet i Udsigt en 2-Dages Defensionsøvelse med indeværende Aars Øvelseseskadre, men begge er bortfaldne, fordi Forsvarsministeriet i disse Aar har strøget de Indkaldelser af ældre Aargange af Mandskab til Søbefæstningen, der plejer at finde Sted i Efteraaret.

Den normale Besætning paa Københavns Søbefæstning er efter Forsvarsordningen af 1922 kun 300 Vernepligtige, hvortil kommer ca. 70 Befalingsmænd. De Vernepligtige indkaldes i 3 Hold paa 150 Mand hvert, hver 4 Maaned, og har 8 Maaneders Tjenestetid, hvoraf 4 Maaneder som Rekrutter og 4 Maaneder som Konstabler. Holdene forløber hinanden, saaledes at der konstant er 150 Rekrutter og 150 Konstabler inde. Disse fordeles saaledes, at skiftevis Charlottenlund Fort og Flakfort, eller Middelfgrundsfort og Dragørfort har en Besætning

paa ca. 100 Mærnepligtige, medens de resterende 100 Mand anvendes paa de ikke belagte Forter som Vedligeholdelses-Mandskab. Med saa ringe Besætninger kan der ikke holdes Defensionsøvelser; naar derfor de normale Genindkaldelser af ældre Aargange ved Efteraarstid stryges, bortfalder Betingelserne for saadanne Øvelser.

Man skal dog indrømme, at disse Øvelser langt fra har den Betydning, som de havde i tidligere Tid, da Bevogtningen af de forholdsvis langt fremtrukne Minesparringer var overladt til Defensionens Fartøjer, og da der derfor krævedes et intimt Arbejde mellem Besætningen og Defensionschefene, for at disse Bevogtningsarbejde kunde foregaa uden Fare for at forveksle Ven med Fjende.

Man ligger de tilbagetrukne Minesparringer direkte under Forternes Ild og Beskyttelse, og de Forme for en Flaades Angreb paa en Kystbefæstning eller Bombardement af en Havestad, som vor Øvelseseskader kan demonstrere, frembyder ikke stor Interesse.

Man vil fra Befæstningen se nogle Skibe bevæge sig ude i Horisonten p. ex. 20000 Afstand, og alt, hvad Forterne kan gøre, er at øve sig p. at sigte paa dem. Defensionens Torpedo- og Undervandsbåde kan forsøge, om en Fjende er saa uforsigtig om Matten at opholde sig indenfor Defensionsområdet, men der vil næppe være store Chancer herfor, og disse Øvelser vil ialtfald være ganske lignende ethvert andet Torpedo- eller Undervandsbådsangreb i andre af vore Færvande.

Men Flaaden kan støtte Befæstningen paa andre Maader i dens Udøvelse:

Det vilde i. Ake, være heldigt, om Flaadens Skibe benyttede enhver Lejlighed til at signalere med Beforterne, for at øve deres Signalanstet, der i høj Grad trænger til øvelse.

En Betingelse herfor er selvfølgelig, at de udrustede Skibe var bekendt med, hvilke Forter, der er belagt.

Marinen kunde yde Befæstningen en overordentlig Hjælp ved at yde dens Assistance ved deres Skyninger paa stor Afstand, dels ved Flyverobservation, - og dels, og navnlig ved at yde dem Skøbekraft til deres Skiver.

Befæstningen ejer nogle svage smaaaspre, men deres Skøbekraft er saa ringe, at den er lig Nul, naar det drejer sig om større Skiver, og resultatet er, at man altid skyder paa driven-

17.
de skiver, hvis fart sjældent bliver større end 1 knob.

Det er selvfølgelig en dårlig Skydeuddannelse, thi hvorledes vil Træfningen blive overfor et Kampskib, der udfører et Opbehold under relativ høj fart. Skydningen på stor Afstand fra Beforterne udføres for største Delen som indirekte Skydning med Redningsobservation fra Krydspejlestationer, af hvilke der findes en række lange Systemer, og Anvendelse af Maalebord, hvor Krydspejlingerne til Maalet og til Redningene afsættes. Der anvendes en beundringsværdig Energi på udviklingen af dette System, og Resultaterne er meget smukke, men der ser man dem på Baggrund af et Maal, der næsten ikke flytter sig, taber de i Krige-vardi.

Vi er i Fladen vant til, at Orlogsskibe søber Maal for hinanden, og vi kan dog selvfølgelig opnå en Nødsighed af Maalene af 10-12 knob. Selv på det lidt er meget, er det dog bedre end 1 knob.

En tillægsvest beskæftede Budget om jo ikke at udruste et Orlogsskib til at søge Maal for Beforterne, men kunde blot en Tender som "Henria" på visse Tidspunkter stilles til Opbeholdningens Nødsighed, vilde allerede noget være næret.

Jeg skal endelig anføre, at det sikkert vilde være i høj Grad ønskeligt, om Kystartilleriets Officerer, i den store Udstrækning som muligt, udkommanderedes til at overvære Skvadronens Øvelser. Det vilde give den bedre Forståelse af Skrig.

Har jeg endelig skal opgive Værdien af Københavns Opbeholdning på fremgår det af mit Forslag, at Materiellet er forældet. -1) Kanonernes skyde for langt, -2) de skyder ikke langt nok, -3) de mangler beskyttelse, endelig burde 4) Ammunitionsbekendelserne være større.

Og dog er Opbeholdningen ikke at foragte.

Søkrigshistorien, og ikke mindst Verdenskrigens Kamp mellem Skibe og Opbeholdninger viser, at disse sidste er meget ferlige Redstandere for Fladene, selv om Materiellet ikke er

to date".

Et gammelt fransk Ord siger: "Un canon à terre vaut un vaisseau de mer".

Englenderne siger mere beskedent: "One gun ashore is worth two afloat".

Den engelske Admiral Sir Percy Scott skriver i Anledning af Dardaneller ekspeditionen bl. a. følgende om Aarsagen til Besfort-kanonens Urdagelighed overfor Skibskanoner:

- 1) Besfortets kanoner skyder fra et fast Underlag; Skibskanoner fra et ustødt.
- 2) Fra Fortene kan Afstanden til Skibene måles nøjagtigt da der kan anvendes lang Basis. Skibene kan derimod kun anvende Afstandsmålere med relativt kort Basis.
- 3) Landets Besforts Kanoner kan ses fra Skibet, frembyder de kun et ringe Mål (og det eneste Mål, der har nogen Betydning), mens Fortets Mål er et stort Mål (og er saarbart over det hele).
- 4) Fortets Kanoner er ikke lette at skelne fra Omgivelserne, medens Skibet aftegner sig tydeligt mod Søen.
- 5) Nedelagsobservationer af meget lettere at udføre, naar Skudene falder i Vandet, end naar de falder paa et Fort.

—vel Kampene ved Dardanellerne som med den tyske Kystbefæstning paa Flenderens Kyst, viste, hvor vanskelig Modkæmpningen af Kystbefæstninger er fra Søen; Dardanellerbefæstningen bestod ovenikøbet hovedsagelig af alene Skyte, uden Dækning.

Hovedopgaven for Albenhavns Befæstning er at indlægge et Bombardement af Hovedstaden fra Søen.

Bombardementsafstanden kan antagelig med moderne Slagskibe sættes til højst 25000m. De kan neppe de Modstandere, der i øjeblikket kan ventes i vore Farvande, præstere saa stor en Skudsafstand. De tyske Panzerkibes Maksimumskibevidde er 21500m, og jeg vil neppe antage, at de russiske Fra-Brennoughter kan skyde længere.

Befæstningens Nordfront er den stærkeste. Med Middelfrænsfortets 30g A. ser, som nævnt, kan række 21300m, eller 25000m fra Kongens Nytorv, med Hæksfortets ret kraftige 21cm Kanoner, og

19.
med Taarbøksfortets 29cm Haubitzer, vil en bombarderende Flaade
være nødt til at holde sig i god Afstand. Og et Ophold i den Gulde-
sø, som Sundets nordlige Del er for større Skibe vil næppe være
behageligt, saalænge der eksisterer danske Torpedo- og Undervands-
baade.

Søbefæstningens Sydfront er svagere og her er det Lampen
brænder, for saa vidt som en Bombardements-Demonstration fra en
Ostersømagt fra Køge Bugt ligger mere indenfor Sandsynlighedens
Grænse.

Dregørfortets Kanoner og Kongelundsbaatteriets Haubitzer
rækker indtil ca. 13000m fra Forterne, eller ca. 22000 Meter fra
Hovedstadens Centrum. Kurven for 10m Dybde, indenfor hvilken Kamp-
skibe vel næppe vil vove sig, ligger ca. 19000m fra Byens Centrum.
Her man sporadiske Minespæringer og vore Undervandsbaade træde
hjælpende til. Desværre er Dybdeforholdene ret lave for vore Under-
vandsbaade. Først ude paa 25000-30000m fra Byens Centrum træffer
man tilstrækkelig Dybde, til ^{at} Undervandsbaadene uden Risiko kan an-
vendes.

Det er under Prøvelse ved Hærens tekniske Korps, om de
4 Stk. 24cm Kanoner, der stod paa Møllenfort, eventuelt tillige de
2 Stk. 24cm af samme Art fra Trekroner, ved ny Affutering, ved For-
sgelse af Ladning og smæring af Projektillern kan gøres mere hur-
tigskydende og mere langttrækkende. Deres tidligere Rækkevidde var
13-50m og deres Skudhastighed, et Skud hvert 4' Minut. Befors, som
man har henvendt sig til, er ikke særlig tilbøjelig til at påtage
sig Omdannelsen af dette gamle Skyte, men Forsøgene staar stadig
paa. Det var de Hensigten, at anbringe disse Kanoner i et Batteri
paa Aflandsøhøje, og kan Rækkevidden, som man haaber, bringes op til
16000-17000m, vilde dette betyde, at Grænsen for det Rum, der kun-
de holdes under Ild i Køge Bugt, vilde rykke ud til 31000 a 32000m
fra Københavns Centrum, eller 28000- a 29000m fra de sydligste af
de tætbebyggede Kvartierer paa Amager.

Dette vilde selvfølgelig betyde en anseelig Styrkelse af
Søfronten mod Syd.

Ja, hermed er mit Bæne udtøst, saaledes som det har kun-
net udformes i et kort Foredrag. Jeg haaber, at det er lykkedes
mig at definere Institutionen "Københavns Besæfning", og at gøre
forståeligt, at Københavns Besæfning, forældet som den er, dog
ikke er nogen ren "Quantité négligeable".